

Järfälla kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Fjällensskolan
belägen i Järfälla kommun

Tillsyn i Fjällenskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Järfälla kommun under hösten 2016. Fjällenskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 13 december 2016 och den 16 december 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för läsåret 2015/16 var det genomsnittliga meritvärdet 239,1 poäng för eleverna i årskurs 9, vilket ligger över snittet i riket (224,1). Andelen elever som våren 2016 uppnådde kunskapskraven i alla ämnen var cirka 87 procent, jämfört med 74 procent i riket. Andelen elever som våren 2016 var behöriga till ett yrkesprogram uppgick till 100 procent.

Årskurs 6

Enligt SIRIS för läsåret 2015/16 var det 94 procent av eleverna i årskurs 6 som uppnådde kunskapskraven i musik, 95 procent i matematik och biologi samt 96 procent av eleverna som uppnådde kunskapskraven i fysik. Nästintill 100 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i de övriga ämnena. Den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan som lägst 11,8 i biologi och som högst 14,6 i engelska (15,7 i modersmål).

Årskurs 3

Av skolans egen redovisning framgår att 100 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk, matematik samt de natur- och samhällsorienterande ämnena.

Trygghet och studiero

Av Skolinspektionens enkät för vårterminen 2016 framgår att inom områdena trygghet och studiero (påståendena "Jag känner mig trygg i skolan" och "Jag har studiero på lektionerna"), har eleverna i årskurs 5 ett indexvärde som indikerar en mer negativ uppfattning jämfört med andra skolor i samma enkätomgång. Av motsvarande enkät för elever i årskurs 9 framgår att eleverna har en mer negativ uppfattning endast gällande studiero och inte gällande trygghet.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande vid vite	2017-09-04
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande vid vite	2017-09-04
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2017-09-04
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2017-09-04
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen konstaterar en rad brister i verksamheten. Inom två områden, undervisning och lärande samt extra anpassningar och särskilt stöd, bedöms bristerna vara av sådan karaktär att de allvarligt försvårar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Tillsynen visar att eleverna i årskurs 6-9 i hög utsträckning inte ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen. Det råder lärarbrist på skolan vilket får till följd att många lektioner är inställda eller endast består av eget arbete för eleverna. På många av de lektioner som ersätts med eget arbete så ges inte eleverna ett aktivt lärarstöd. Många av de lektioner som leds av vikarier innebär inte heller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Skolinspektionens bedömning är att omfattningen av bristerna inom undervisning och lärande allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå utbildningens mål.

Beslut

2017-03-20

4 (28)

Dnr 43 - 2016:9129

Skolinspektionen konstaterar även att det föreligger allvarliga brister avseende skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd för elever i årskurserna 6-9. Bedömningen bygger på att tillsynen visar att skolan inte skyndsamt ger stöd i form av extra anpassningar till alla elever som behöver det och inte heller skyndsamt ser till att utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar vidare att skolan inte alltid ger elever det särskilda stöd de behöver, inte alltid utarbetar åtgärdsprogram för elever och att det saknas en struktur på skolan för uppföljning och utvärdering av insatta särskilda stödåtgärder. Skolinspektionens bedömning är att omfattningen av bristerna inom extra anpassningar och särskilt stöd allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå utbildningens mål.

Skolinspektionen bedömer även att det föreligger brister avseende skolans arbete med trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling för elever i årskurserna 6-9. Tillsynen visar att det förekommer kränkningar, att många elever upplever otrygghet och att inte alla lektioner präglas av studiero. Vidare visar tillsynen att skolan inte bedriver ett målinriktat arbete mot kränkande behandling. Det pågår för närvarande inte något målinriktat arbetet mot kränkande behandling på skolan och skolan arbetar inte utifrån lika-behandlingsplanen. Vid tillsynen framkommer att lärare inte alltid agerar när elever upplever sig ha blivit utsatta för kränkande behandling och att lärarna inte heller anmäler samtliga uppgifterna vidare till rektorn.

Skolinspektionen konstaterar vidare att flera viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet inte är uppfyllda på skolan. Tillsynen visar att skolan inte säkerställer att alla elever deltar i utbildningen, att lärarna samverkar i tillräcklig utsträckning, att elevhälsan används för förebyggande och hälsofrämjande arbete i tillräcklig utsträckning och att den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Järfälla kommun att vid vite av 1 100 000 kronor senast den 4 september 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Järfälla kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att undervisningen i årskurserna 6-9 innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna i form av strukturerade lektioner under lärares ledning.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i årskurserna 6-9 på Fjällenskolan under många schemalagda lektioner inte innebär att något aktivt

Beslut

2017-03-20

6 (28)

Dnr 43 - 2016:9129

lärarstöd ges till eleverna. Tillsynen visar att det råder lärarbrist på skolan vilket får till följd att många lektioner är inställda eller ersätts med eget arbete för eleverna. På många av de lektioner som ersätts med eget arbete så ges inte eleverna ett aktivt lärarstöd. Många av de lektioner som leds av vikarier innebär inte heller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Skolinspektionens bedömning är att omfattningen av bristerna inom undervisning och lärande allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå utbildningens mål.

Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I skolförordningen anges att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av läroplanen framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt.

Av Skolinspektionens intervjuer med elever, personal och den tillförordnade rektorn framgår att det råder lärarbrist på skolan vilket får till följd att många lektioner är inställda eller ersätts med eget arbete för eleverna. Vid intervjuer med elever och personal i årskurserna 6-9 framkommer att många lärare har slutat sina tjänster inför höstterminens start 2016, att det råder brist på lärare och att många lärare är obehöriga. Dessutom framkommer att några lärare är sjukskrivna eller lediga. Vid intervjuerna framkommer att detta får till följd att flera lektioner i veckan ställs in eller ersätts av eget arbete. Detta bekräftas vid Skolinspektionens lektionsobservationer den 13 december 2016 då fyra av fjorton planerade lektionsbesök i årskurserna 6-9 inte kunde genomföras med anledning av inställda lektioner. Av intervju med tillförordnad rektor framgår att de inställda lektionerna främst avser teknikundervisning i årskurserna 6-8 och ämnena religion, historia och geografi. Tillförordnad rektor berättar att elva av sexton klasser i årskurserna 6-9 under höstterminen 2016 inte kommer att få betyg i ett eller flera ämnen på grund av inställda lektioner. Det framkommer vidare av intervjun att de arbetar med att lösa den uppkomna situationen så att eleverna får betyg och förlorad undervisningstid kan tas igen.

Av intervjuer med den tillförordnade rektorn, elever och lärare framgår vidare att på många lektioner som leds av vikarier eller som ersätts med eget arbete så får inte eleverna ett aktivt lärarstöd. I intervju med tillförordnad rektor uppger hon att lektioner i årskurserna 6-9 som leds av vikarier eller består av eget arbete ofta är bristfälliga och endast undantagsvis kan sägas utgöra lärarledd undervisning. Elever i årskurserna 8 och 9 berättar vid intervju att de ofta har

vikarier men att vikarierna bara sitter av tiden och att eleverna får lära sig själva. Lärarna i årskurserna 6-9 uppger också vid intervju att de vikarieledda lektionerna oftast inte utgör något aktivt lärarstöd för eleverna utan istället blir ett självständigt arbete. Detta bekräftas vid intervju med förstelärare och arbetslagsledare på skolan.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Fjällenskolan uppfyller inte de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten. Järfälla kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Skolinspektionen bedömer att bristen är sådan att den allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Förelägandet ska därför förenas med vite. Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin tillsyn kunnat konstatera omfattande och allvarliga brister i lärarstödet på skolan. Utredningen visar att eleverna ofta är hänvisade till självständigt arbete istället för lärarledda lektioner och att på många lektioner som leds av vikarier ges inte eleverna något aktivt lärarstöd. Bristen har vidare pågått alltsedan starten på höstterminen 2016 och den kan därför enligt Skolinspektionens bedömning inte anses vara av tillfällig art.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess

vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciell lärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Skyndsamt ge elever extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Skyndsamt utreda elevernas behov av särskilt stöd, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

- Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Utarbeta åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Av programmet ska det framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.
- Följa upp att de beslutade åtgärderna genomförs samt utvärdera de insatta åtgärderna.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det föreligger flera allvarliga brister i skolans arbete inom extra anpassningar och särskilt stöd för eleverna i årskurs 6-9. Nedan beskrivs och bedöms respektive del för sig.

Skolinspektionens bedömning är att omfattningen av bristerna inom extra anpassningar och särskilt stöd allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå utbildningens mål.

Alla elever får inte stöd i form extra anpassningar

Tillsynen visar att skolan inte skyndsamt ger stöd i form av extra anpassningar till alla elever som behöver det. Det finns en osäkerhet på skolan kring vilka elever som behöver extra anpassningar och vilka extra anpassningar eleverna ska ha. Skolinspektionens tillsyn visar vidare att det saknas rutiner för arbetet med extra anpassningar på skolan och att inte alla elever som behöver extra anpassningar får det.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av förarbetena till skollagen framgår att den specialpedagogiska kompetensen ska tas tillvara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar (prop. 2013/14:160, s. 22). I Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40) (s. 21 och 23) anges att rektorn bör se till att elevhälsans kompetens tas tillvara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar dels för att identifiera en elevs behov, dels för att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbetet med anpassningar i olika lärmiljöer inom verksamheten.

Vid intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framkommer att det finns en osäkerhet på skolan kring vilka elever som behöver extra anpassningar och vilka extra anpassningar eleverna ska ha. Av intervju med förstelärare och arbetslagsledare framgår att det finns en osäkerhet bland lärarna gällande dels vilka elever som behöver extra anpassningar, dels vilka extra anpassningar eleverna ska ha. Vid intervju med representanter för elevhälsan framkommer att vissa lärare gör extra anpassningar utifrån elevernas behov medan andra lärare inte gör det. Vid samma intervju framkommer att när en lärare har slutat på skolan så finns det ingen dokumentation över vilka extra anpassningar som gjorts för dennes elever. Detta har lett till att det saknas kännedom om vilka extra anpassningar som behöver göras för elever vars lärare har slutat.

Av Skolinspektionens intervjuer med elevhälsan och den tillförordnade rektorn framgår vidare att det saknas rutiner för arbetet med extra anpassningar på skolan och att inte alla elever som behöver extra anpassningar får sådana anpassningar. En representant för elevhälsan säger i intervju att det saknas rutiner på skolan för arbetet med extra anpassningar och att inte alla elever som behöver dessa anpassningar får det. Enligt representanten beror det på att det inte finns någon specialpedagog för årskurserna 6-9. Tillförordnad rektor uppger vid intervju att lärarna generellt kan göra mycket mer extra anpassningar i undervisningen, att det saknas en systematik i detta arbete och att lärarna har "lämnats lite vind för våg", utan en pedagogisk ledare. Tillförordnad rektor säger också att det finns elever som inte får de extra anpassningar som de behöver på grund av den rådande situationen på skolan.

Skolan ser inte till att skyndsamt utreda elever i behov av särskilt stöd

Tillsynen visar att skolan inte skyndsamt ser till att utreda elevers behov av särskilt stöd. Elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd anmäls inte alltid och utredningarna sker inte skyndsamt. Tillsynen visar vidare att det inte finns fungerande rutiner för hur processen för arbetet när en elev anmäls vara i behov av särskilt stöd ska gå till.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra

Beslut

2017-03-20

11 (28)

Dnr 43 - 2016:9129

svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt.

I förarbetena till skollagen anges att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens (prop. 2013/14:160, s. 25)

I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2014:40) med kommentarer om arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram anges bland annat följande (s. 24). Det är rektorn som ansvarar för att det finns tydliga och fungerande rutiner på skolenheten för vad som gäller när lärare, övrig skolpersonal, elever eller elevers vårdnadshavare uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rektorn har ett ansvar för att se till att personalen känner till och följer de här rutinerna. Det är viktigt att det kontinuerligt förs en dialog mellan rektorn, lärare och övrig skolpersonal så att rektorn får den information om en elevs eventuella behov av särskilt stöd som hon eller han behöver för att kunna ta sitt ansvar.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd inte alltid anmäls och att utredningar gällande elevers behov av särskilt stöd inte sker skyndsamt. Vid intervju med lärare i årskurserna 6-9 framkommer att det händer att lärare avstår från att anmäla elever i behov av särskilt stöd till elevhälsogruppen (EHG) eftersom det ändå saknas resurser för att ge eleverna det stöd de behöver. De uppger vidare att vägen via EHG är för långsam eller att inget händer där. Lärarna upplever att det saknas tid, specialpedagog och stödpersoner samt att det är den lärare som ropar högst som får särskilt stöd till sina elever. Av intervju med förstelärare och arbetslagsledare framgår också att lärare funderar på om de verkligen ska anmäla elever i behov av särskilt stöd till EHG. De uppger vidare att elevernas mentorer ansvarar för att det görs pedagogiska utredningar som lämnas över till EHG och att det sedan kan ta flera veckor innan EHG beslutar om hur de ska gå vidare. Flera lärare uppger vid intervjun att EHG inte gärna utreder elever. Vidare framkommer att det finns elever som nu går i årskurs 9 som anmälts av lärare redan när de gick i årskurs 7 utan att några beslut har fattats för dessa elever. Lärarna menar att det beror på att de varken har haft rektorn eller elevhälsan med sig. Under intervju med representanter för elevhälsan uppger en representant att denne inte har sett till någon kartläggning gällande någon elev i högstadiet under hösten 2016.

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att det inte heller är klart på skolan hur processen för arbetet när en elev anmäls vara i behov av särskilt

stöd ska gå till. Under intervju med representanter för elevhälsan framkommer att processen på skolan när en elev får svårigheter inte är klar. Av intervju med förstelärare och arbetslagsledare framkommer att det är otydligt under möten och vid utredningar vem som ska anteckna och var dokumentationen ska sparas vilket resulterar i att det inte alltid görs.

Det finns elever som inte får det särskilda stöd de behöver och som inte har utarbetade åtgärdsprogram

Tillsynen visar att skolan inte alltid ger elever som konstaterats vara i behov av särskilt stöd det särskilda stöd de behöver. Tillsynen visar vidare att skolan inte utarbetar åtgärdsprogram för alla elever som är i behov av särskilt stöd. Av Skolinspektionens bedömning i avsnittet ovan framgår vidare att inte alla elevers behov av särskilt stöd identifierats eftersom alla elever inte anmäls och utreds. Det är därmed sannolikt att det finns ytterligare elever i behov av särskilt stöd som vare sig får sådant stöd eller åtgärdsprogram.

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd.

Av Skolinspektionens intervjuer med lärare, förstelärare och arbetslagsledare framgår att elever på skolan inte alltid ges det särskilda stöd de behöver. Lärare i årskurserna 6-9 uppger vid intervju att det finns elever som inte får det särskilda stöd de behöver. Lärarna säger att det saknas tid, specialpedagog och stödpersoner. Det stöd som kan erbjudas eleverna är att få undervisning i mindre sammanhang under skoldagen i två grupper som heter Ballongen och Skolporten. Lärarna uppger att detta stöd hjälper eleverna ibland. Av intervju med förstelärare och arbetslagsledare framgår att även de anser att det finns elever som inte får det särskilda stöd de behöver och att det saknas specialpedagog för de äldre eleverna på skolan. De ställer sig frågande till vad det är för slags särskilt stöd som ges till eleverna när eleverna inte får komma till en specialpedagog utan ibland skickas till utbildad personal. De säger vidare att det finns elever i årskurserna 6-9 som är i behov av både undervisnings- och socialt stöd, vilket varken lärarna eller EHG kan erbjuda eleverna.

Även av Skolinspektionens intervju med elevhälsorepresentanter och den tillförordnade rektorn framgår att elever på skolan inte alltid ges det särskilda stöd de behöver. Representanter för elevhälsan uppger att elever som behöver specialpedagogisk kompetens får studera i Ballongen och Skolporten där det finns erfaren personal men inte några utbildade specialpedagoger vilket

eleverna behöver. En representant säger att eleverna inte får något särskilt stöd alls på skolan. Denne uppger att Skolporten är till för så kallade "hemmasittare" och att det är fullt där samt att Ballongen bara är till för elever som behöver komma ikapp i vissa ämnen/uppgifter. Vidare säger representanten att skälet till att elever inte får det särskilda stöd de behöver på skolan beror på att det inte finns någon specialpedagog för årskurserna 6-9. Vid intervju med elevhälsans representanter framkommer att det varit problem med att ge elever särskilt stöd under många år på skolan eftersom det inte funnits tillgång till specialpedagogisk kompetens i årskurserna 6-9. Specialpedagogerna har sagt upp sig eftersom de har haft ett övermäktigt uppdrag. Dock säger elevhälsans representanter att de yngre eleverna har haft tillgång till både speciallärare och specialpedagog. Tillförordnad rektor bekräftar vid intervju att inte alla elever med behov av särskilt stöd får det på skolan. Hon säger vidare att hon tror att den specialpedagogiska kompetensen är tillräcklig på skolan men att det behöver arbetas mer med strukturer och med lärare.

Skolinspektionens granskning av elevakter i årskurserna 7-9 påvisar att det finns många elever i behov av särskilt stöd som inte har utarbetade åtgärdsprogram på skolan. Skolinspektionen har granskat sexton elevakter rörande elever i åk 7-9. Akterna avser elever med flera F i senaste terminsbetyget. Granskningen visar att det för sex av eleverna finns ett aktuellt utarbetat åtgärdsprogram. För tio av eleverna finns emellertid inget aktuellt åtgärdsprogram trots att eleverna uppenbarligen är i behov av särskilt stöd. I akterna finns viss dokumentation. Det finns exempelvis minnesanteckningar, anmälan till EHG, gamla åtgärdsprogram och utredningar.

Åtgärder som görs inom ramen för särskilt stöd följs varken upp eller utvärderas på ett systematiskt sätt

Tillsynen visar att de åtgärdsprogram som utarbetats saknar datum för uppföljning och utvärdering. Visserligen sker viss uppföljning av åtgärdsprogrammen i praktiken men det saknas en struktur på skolan för uppföljning och utvärdering av insatta särskilda stödåtgärder.

Enligt skollagen ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå av åtgärdsprogrammet. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Av Skolinspektionens tillsyn framgår att de åtgärdsprogram som utarbetats saknar datum för uppföljning och utvärdering men att det sker viss uppföljning i praktiken. Vid Skolinspektionens granskning av utarbetade åtgärdsprogram

framkommer att de saknar datum för uppföljning och utvärdering. Av intervju med tillförordnad rektor framgår att de utarbetade åtgärdsprogrammen huvudsakligen avser elever som går i Skolporten eller Ballongen. Tillförordnad rektor säger att skolan beslutat om att någon formell uppföljning inte behövs för dessa elever då personalen där ändå har en regelbunden kontakt med vårdnadshavarna.

Av intervjuer med den tillförordnade rektorn och specialpedagogen framgår även att det saknas en struktur på skolan för uppföljning och utvärdering av insatta åtgärder. Tillförordnad rektor uppger i intervju att även om det finns en "osynlig struktur" på skolan så hade det varit bättre med ett uppföljningsdatum och en ansvarig person för åtgärdsprogrammen. Specialpedagogen på skolan uppger vid intervju att hon inte känner till om elever på Ballongen följs upp löpande eller vem som är ansvarig för att uppföljning görs.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Fjällenskolan uppfyller inte de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten. Järfälla kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Skolinspektionen bedömer att bristen är sådan att den allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite. Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin tillsyn kunnat konstatera omfattande och allvarliga brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd på skolan. Utredningen visar att Fjällenskolan inte skyndsamt ger stöd i form av extra anpassningar till alla elever som behöver det och inte heller skyndsamt ser till att utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar vidare att skolan inte alltid ger elever det särskilda stöd de behöver och inte utarbetar åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Dessutom visar tillsynen att de åtgärdsprogram som utarbetats

saknar datum för uppföljning och utvärdering och att det även saknas en struktur på skolan för uppföljning och utvärdering av insatta särskilda stödåtgärder. Även vid Skolinspektionens tillsyn av Fjällensskolan våren 2012 med beslut den 24 april 2012 (Dnr 43-2011:4880) konstaterades brister i skolans arbetet med att ge elever särskilt stöd. Skolinspektionen bedömde då att särskilt stöd inte gavs i den omfattning och på det sätt som eleverna behövde samt att rektor inte såg till att skyndsamt utreda elevers behov samt fatta beslut om åtgärdsprogram. Tillsynen som ligger till grund för detta beslut visar att brister i arbetet med att ge elever särskilt stöd nu har återkommit på skolan. De kan därför inte anses vara av tillfällig art.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Järfälla kommun att senast den 16 juni 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I detta ingår att:
 - o det råder samsyn kring skolans ordningsregler bland elever och personal och
 - o att ordningsreglerna följs.
- Se till att skolenheten bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. I detta ingår att:
 - o se till att beslutade åtgärder i skolans plan mot kränkande behandling vidtas,
 - o se till att följa upp och utvärdera beslutade åtgärder i arbetet för att motverka kränkande behandling,
 - o se till att alla uppgifter om att elever upplever sig utsatta för kränkande behandling anmäls vidare av personalen till rektor.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister avseende Fjällenskolans arbete med trygghet, studiero och arbete för att motverka kränkande behandling för elever i årskurserna 6-9. Nedan beskrivs och bedöms respektive del för sig.

Alla elever tillförsäkras inte en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på skolan tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Tillsynen visar att det förekommer kränkningar, att många elever upplever otrygghet och att inte alla lektioner präglas av studiero. Tillsynen visar vidare att det inte råder en samsyn kring skolans ordningsregler och att dessa inte alltid följs. Bristerna får till följd att elever riskerar att tappa motivationen till skolarbete och därmed hindras från att dels nå utbildningens mål och dels få utvecklas som långt som möjligt.

I skollagen anges att utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Vid intervju med tillförordnad rektor framkommer att skolan, generellt sett, inte präglas av trygghet och studiero. Tillförordnad rektor uppger att de på skolan har enats om att lektionerna ska vara mobilfria men att många lärare inte följer det. Hon säger att det inte är studiero på samtliga lektioner, inte är lugnt i korridorerna och att det troligen finns elever som är otrygga i skolan.

Hon berättar vidare att de har försökt att göra korridorerna mer trygga men misslyckats på grund av personalbrist.

Den bild som tillförordnad rektor ger överensstämmer med vad som framgår av Skolinspektionens lektionsobservationer och intervjuer med elever, lärare och elevhälsa. Fyra av elva observerade lektioner präglas inte av trygghet och studiero. Skolinspektionen ser vid dessa lektioner bland annat elever som håller på med sina mobiler eller leker med sina datorer istället för att göra skolarbete, elever som svär och utsätter klasskamrater för fysiska handgripligheter samt elever från andra klasser som kommer in i klassrummet och stör lektionen. Eleverna i årskurs 6-7 berättar bland annat att det förekommer slagsmål som lärarna varken märker eller får reda på och att eleverna ibland inte vet vart de ska vända sig när något händer. De berättar vidare att det finns elever som är rädda för andra elever, att det pågår mobbning på skolan och att pingisrummet är en otrygg plats. Förstelärare och arbetslagsledare uppger vid intervju att det är ett problem med bristande studiero på många lektioner och att ordningsreglerna inte alltid följs. Elevhälsan berättar vid intervju att det finns elever i de högre årskurserna som gör yngre elever otrygga i de allmänna utrymmena.

Skolan bedriver inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever

Tillsynen visar att skolan inte bedriver ett målinriktat arbete mot kränkande behandling. Det pågår för närvarande inte något målinriktat arbetet mot kränkande behandling på skolan och skolan arbetar inte utifrån lika-behandlingsplanen. Vid tillsynen framkommer att lärare inte alltid agerar när elever upplever sig ha blivit utsatta för kränkande behandling och att lärarna inte heller anmäler samtliga uppgifter om kränkande behandling vidare till rektorn. Bristerna får till följd att elever riskerar att tappa motivationen till skolarbete och därmed hindras från att dels nå utbildningens mål, dels få utvecklas som långt som möjligt.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Vidare anges att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga att elever utsätts för kränkande behandling. I detta arbete ingår att varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av Skolinspektionens intervjuer med lärare och elever framgår att lärare inte alltid agerar när elever upplever sig ha blivit utsatta för kränkande behandling. Vid intervju med elever i åk 6-7 framkommer att det pågår mobbning på skolan. Eleverna berättar bland annat att det finns ett gäng elever i årskurs 6-9 som plågar och förtrycker andra elever på skolan. Eleverna säger att det finns lärare som inte hjälper till och bara går förbi när elever säger fula saker till varandra. En elev berättar att det kan ta en vecka innan det händer något från skolans sida när en elev har lämnat uppgift om kränkningar. Lärarna i årskurs 6-9 uppger vid intervju att de kortsiktigt försöker stoppa dåliga beteenden på plats men att de sedan går vidare till sin lektion. De säger att de inte alltid hinner göra en allvarlighetsbedömning av situationen exempelvis om några elever står och skriker. En lärare säger att han i bästa fall hinner få iväg ett mail till ansvarig lärare men att det är sällan.

Vidare framgår av Skolinspektionens intervjuer med lärare att lärarna inte heller anmäler samtliga uppgifter om kränkande behandling vidare till rektorn. På frågan om vad skolan har för rutin, när lärare ser kränkande behandling, uppger en av de intervjuade lärarna att det inte finns någon rutin medan de andra lärarna hävdar att det finns. De senare menar att den som ser kränkningen ska göra en anmälan i systemet LISA, som är kommunens system för händelserapportering i skolorna. Lärarna är dock oense om rutinen även innebär att de ska meddela ansvarig mentor. Alla lärarna säger vid intervjun att det görs för få anmälningar om kränkande behandling. Av intervju med förstelärare och arbetslagsledare framgår att det inte finns några utarbetade rutiner för vem som ska anmäla kränkningar till rektorn men att det ofta görs av mentorn.

Skolinspektionens utredning visar även att det för närvarande inte pågår något målinriktat arbetet mot kränkande behandling på skolan. Förstelärare och arbetslagsledare uppger i intervju att skolan just nu inte arbetar utifrån lika-behandlingsplanen på grund av att drivande lärare har slutat på skolan. Vid intervjun framkommer även uppfattningen att skolledningen inte bedriver något målinriktat arbete mot kränkande behandling utan bara arbetar med

akuta fall. Tillförordnad rektor uppger också vid intervju att det inte pågår något målinriktat arbete mot kränkande behandling på skolan. Vid intervju med elevhälsan framkommer att likabehandlingsplanen inte är tillräckligt förankrad i de högre årskurserna, varken hos elever eller lärare. Vidare framkommer att det på skolan finns ett trygghetsteam som leds av skolans kurator. Trygghetsteamet är inte inskrivet i likabehandlingsplanen vilket får till följd att dessa två verksamheter krockar med varandra. En representant för elevhälsan uppger att det beror på den otydliga skolledningen vilket leder till svårigheter att förankra rutiner, strukturer och mötesformer.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Fjällensskolan inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten, föreläggs Järfälla kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Järfälla kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolan ska säkerställa att eleverna deltar i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Uteblir en elev utan giltigt skäl ser rektorn till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen)
- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och

yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Huvudmannen ska skapa förutsättningar för och säkerställa att

- elever deltar i utbildningen,
- en systematisk samverkan sker mellan lärare när det gäller planering och genomförande av undervisning
- elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål, och
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att flera viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet inte är uppfyllda på skolan. Nedan beskrivs och bedöms respektive del för sig.

Skolan säkerställer inte att alla elever deltar i utbildningen

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolan inte säkerställer att alla elever deltar i utbildningen. Tillsynen visar att många elever i årskurs 6-9 har hög frånvaro och att skolan inte har några rutiner för att följa upp och åtgärda frånvaron. Härigenom ges inte alla elever tillräckliga förutsättningar för att dels nå utbildningens mål och dels få utvecklas som långt som möjligt.

En elev i grundskolan ska, enligt skollagen, delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Av Skolinspektionens intervjuer med elevhälsan, elever och lärare framgår att många elever i årskurs 6-9 har hög frånvaro. En elevhälsorepresentant uppger i intervju att i årskurs 6-9 är det 50 till 60 elever som har en frånvaro som är högre än 15 procent. Samma representant tror inte att skolledningen har koll på detta. Av intervju med elever i årskurs 8-9 framgår att eleverna ofta har vikarier. Eleverna berättar att vikarierna inte gör någon närvarokontroll, att det bara görs av ordinarie lärare. Eleverna berättar vidare att vissa lärare låter elever gå ut från klassrummet. Eleverna hänger då utanför klassrummet istället för att vara med på lektionen. Skolinspektionen ser exempel på detta vid en

lektionsobservation. Både vid intervju med lärare i årskurs 6-9 och förstelärare och arbetslagsledare framkommer att det är ett problem med bristande närvaro på vissa lektioner i de högre årskurserna. Lärarna säger att det råder brist på kringpersonal som kan ha koll på elevernas scheman. Lärarna berättar vidare att kommunikationen inte alltid är så god mellan klasslärare och lärare på Ballongen vilket får till följd att elever får gå iväg från lektioner fast de inte ska vara på Ballongen. Det finns elever som har satt detta i system. Det är svårt att ha koll på eleverna, säger lärarna, då de är osäkra på vilka elever som ska vara i klassrummet och vilka som ska vara i Ballongen. Vid intervju med representanter för elevhälsan framkommer att de känner till att det finns elever som har hög frånvaro och som smiter från lektioner. De säger att strukturen på skolan gör att lärarna tillåter ett sådant beteende. På grund av avsaknad av specialpedagog faller elever som lärarna inte vet hur de ska arbeta med, mellan stolarna. Personalbrist, håltimmar och olika rasttidpunkter bidrar till elevers frånvaro, säger elevhälsan.

Vidare framgår av Skolinspektionens tillsyn att skolan inte har några rutiner för att följa upp och åtgärda elevers frånvaro. I intervju berättar elevhälsan att skolan inte har en utarbetat systematik för att studera frånvaron och att det är otydligt vem som ska göra vad i arbetet med elevers frånvaro. Tillförordnad rektor säger vid intervju att skolan inte har några rutiner eller någon struktur för att hantera elevers frånvaro. Vidare säger hon att skolan inte har haft fungerande tekniska system för att få en överblick över frånvaron och att obehöriga lärare och vikarier inte har haft koll på elevernas närvaro. Den tillförordnade rektorn menar att frånvaron i sig beror på att skolan inte fångar upp elever som behöver pedagogiskt och socialt stöd.

Lärarna samverkar inte i tillräcklig utsträckning med varandra

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att lärarna inte samverkar med varandra i tillräcklig utsträckning. Tillsynen visar att det inte finns någon planerad strukturerad samverkan mellan lärarna och att samverkan därför inte alltid kommer till stånd. Detta får till följd att elevernas undervisning inte blir likvärdig och, när undervisning bedrivs av nya och utbildade lärare, att vissa elever riskerar att få en bristfällig undervisning. Alla elever får därmed inte samma förutsättningar att dels nå utbildningens mål, dels få utvecklas som långt som möjligt.

Av läroplanen för grundskolan framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Det anges vidare att lärarna ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande. I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) (s. 12 och 15) anges att detta förutsätter att

Beslut

2017-03-20

22 (28)

Dnr 43 - 2016:9129

rektorn ger möjlighet för lärare att, enskilt och tillsammans med andra lärare, kontinuerligt planera, följa upp och anpassa undervisningen så att den i så stor utsträckning som möjligt gynnar varje elevs kunskapsutveckling. Vidare anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Skolinspektionens utredning visar att det inte finns någon planerad strukturerad samverkan mellan lärarna och att samverkan därför inte alltid kommer till stånd. Av intervju med lärare i årskurs 1-5 framgår att samverkan mellan lärare ser olika ut. Lärarna uppger att det är upp till varje lärare att samplanera, att det inte finns några krav från ledningen. Lärare i årskurs 6-9 uppger vid intervju att förstelärarna har uppdrag att arbeta med samverkan men att det inte har blivit av denna termin. De uppger vidare att de inte hinner med att jobba ämnesövergripande så som det var tänkt. Vid intervju med förstelärare och arbetslagsledare framkommer också att graden av samverkan är upp till var och en av lärarna att bestämma. De säger att lärarna inte samverkar i tillräckligt stor utsträckning och att det inte finns tid avsatt för det. Vidare uppger de att denna brist får konsekvenser för eleverna då det leder till skillnader i undervisningen och även brister i undervisningen eftersom det finns så många nya och utbildade lärare på skolan. Tillförordnad rektor medger vid intervju att det inte alltid sker samverkan mellan lärarna.

Elevhälsan används inte främst förebyggande och hälsofrämjande

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Tillsynen visar att elevhälsans representanter inte bedriver ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan, förutom att skolsköterskan har enskilda hälsosamtal med eleverna. Detta får till följd att alla elever inte får samma förutsättningar att dels nå utbildningens mål och dels få utvecklas som långt som möjligt.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan i det individuellt inriktade arbetet har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevhälsans representanter inte bedriver ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan, förutom att skolsköterskan har enskilda hälsosamtal med eleverna. Vid intervju med elever i årskurs 6-7 framkommer att de inte har sett till elevhälsans representanter denna termin. De säger att elevhälsan inte finns till för elever som behöver stöd. Även eleverna i årskurs 8-9 uppger att de inte har någon kontakt med elevhälsan. Av intervju med lärare i årskurs 6-9 framgår att elevhälsan varken under innevarande eller föregående termin har jobbat förebyggande och hälsofrämjande på skolan. Flera av representanterna är nya på skolan. De har haft fullt upp med annat arbete säger lärarna. Detta bekräftas vid intervju med förstelärare och arbetslagsledare. De säger att det enda hälsofrämjande och förebyggande arbetet som görs av elevhälsan är skolsköterskans enskilda hälsosamtal med eleverna. Elevhälsans representanter säger även själva vid intervju att de arbetar med "uttryckningar" och att de skulle behöva arbeta mer förebyggande och vara mer tillgängliga än de är idag. De beskriver att elevhälsan arbetar till stor del åtgärdande och att elevhälsogruppen inte räcker till för att bedriva ett förebyggande arbete.

Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser inte elevernas behov
Skolinspektionen bedömer att det finns brister i den studie- och yrkesorienterande verksamheten som bedrivs på skolan. Tillsynen visar att den studie- och yrkesorienterande verksamheten inte tillgodoser samtliga elevers behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Vidare att det för närvarande saknas ett systematiskt arbete som tillgodoser alla elevers behov av studie- och yrkesvägledning. Det innebär att eleverna inte aktivt görs medvetna om sina valmöjligheter eller stärks i att kunna göra självständiga och väl underbyggda val om framtida studier och arbete.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att samverka mellan skolan och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Rektorn har även ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Av Skolinspektionens utredning framgår att den studie- och yrkesorienterande verksamheten inte tillgodoser samtliga elevers behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Vidare framgår att det för närvarande saknas ett systematiskt arbete som tillgodoser alla elevers behov av studie- och

yrkesvägledning. Vid intervju med lärare i årskurs 6-9 uppger de att studie- och yrkesvägledningen på skolan inte är tillräcklig. De berättar att skolan har tillgång till en studie- och yrkesvägledare (SYV) och att denne bara arbetar med eleverna i årskurs 9 och deras gymnasieval. Lärarna berättar att eleverna i årskurs 9 får en halvtimme var med SYV och att lärarna själva får ta hand om språkval (språklärare), PRAO och annan studie- och yrkes-orienterande verksamhet inom ramen för undervisningen. Arbetslagsledare och förstelärare uppger vid intervju att SYV hyrs in till årskurs 9 och att lärarna och eleverna har väldigt begränsad kontakt med SYV. SYV går inte att nå när denne inte är på skolan. De berättar vidare att det inte finns någon studie- och yrkesvägledningsplan för skolan och att SYV inte arbetar med andra årskurser än årskurs 9. Tillförordnad rektor säger att skolan behöver lyfta fram och systematisera den studie- och yrkesvägledning som dagligen görs av lärare. Vidare säger hon att målet är att skapa en plan för detta arbete och att det vore önskvärt med en SYV på plats i skolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Fjällensskolan inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten, föreläggs Järfälla kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Beslut

2017-03-20
25 (28)

Dnr 43 - 2016:9129

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

På Skolinspektionens vägnar

Tommy Lagergren
Beslutsfattare

Ann-Katrin Karlsson
Föredragande

Hur man överklagar, se bilaga 3

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Fjällenskolans

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Fjällenskolan

Fjällenskolan är en kommunal grundskola i Järfälla kommun. Skolan har vid tillsynen 791 elever i förskoleklass och årskurserna 1-9. Vid tillsynen leds verksamheten av en tillförordnad rektor och en tillförordnad biträdande rektor.

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.